

VẬN DỤNG QUAN ĐIỂM CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VỀ XÂY DỰNG “ĐẢNG TA LÀ ĐẠO ĐỨC, LÀ VĂN MINH” TRONG GIAI ĐOẠN HIỆN NAY

TRẦN CƯỜNG (*)

Tóm tắt: Trong hệ thống tư tưởng Hồ Chí Minh về lãnh đạo, chỉ đạo cách mạng Việt Nam thì tư tưởng về xây dựng Đảng ta là Đảng cách mạng chân chính kiểu mới, thực sự “là đạo đức, là văn minh” giữ vị trí, vai trò đặc biệt quan trọng, quyết định trực tiếp đến nâng cao năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu, bảo đảm cho Đảng ta luôn trong sạch, vững mạnh, đủ sức lãnh đạo cách mạng Việt Nam đi tới thắng lợi cuối cùng. Vì vậy, tiếp tục vận dụng quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh về xây dựng “Đảng ta là đạo đức, là văn minh” càng trở nên cấp thiết trong công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng ta hiện nay.

Từ khóa: Chủ tịch Hồ Chí Minh; đạo đức, văn minh; vận dụng quan điểm; xây dựng Đảng.

Abstract: In Ho Chi Minh's ideology on leading and directing the Vietnamese revolution, the viewpoints on building our Party to become a truly revolutionary, "ethical and civilized" Party holds a particularly important position and role, directly deciding the improvement of leadership capacity and fighting combat, ensuring that our Party is always clean, strong, and capable of leading the Vietnamese revolution to the final victory. Therefore, continuing to apply President Ho Chi Minh's viewpoints on building "ethical and civilized Party" becomes even more urgent in the current process of building and improving our Party.

Keywords: President Ho Chi Minh; ethical, civilized; applying viewpoints; building the Party.

Ngày nhận bài: 20/8/2024

Ngày biên tập: 12/9/2024

Ngày duyệt đăng: 24/9/2024

Xây dựng “Đảng ta là đạo đức, là văn minh”⁽¹⁾ là một trong những nội dung cốt lõi, nổi bật, đặc sắc nhất và xuyên suốt trong tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng Đảng Cộng sản Việt Nam. Quan điểm trên được Chủ tịch Hồ Chí Minh chắt lọc từ những giá trị văn hóa đặc sắc của dân tộc, sự kế thừa tinh hoa văn hóa của nhân loại, xuất phát từ thực tiễn yêu cầu, nhiệm vụ cấp bách của cách mạng Việt Nam và sự khào nghiêm, đúc rút kinh nghiệm từ phong trào cộng sản và công nhân quốc tế.

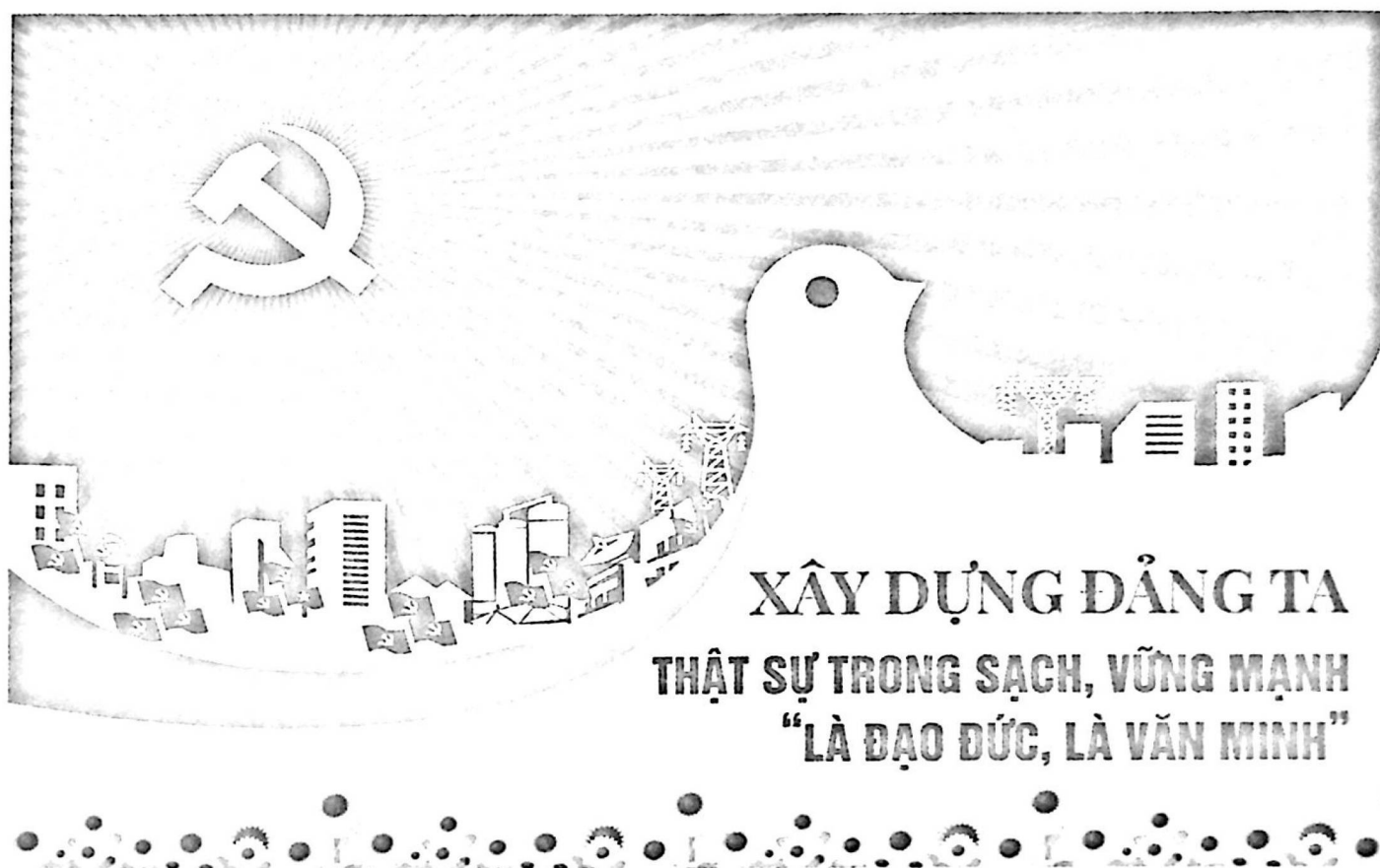
1. Quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh về xây dựng Đảng ta “là đạo đức, là văn minh”

Quan điểm xây dựng “Đảng ta là đạo đức, là văn minh” của Chủ tịch Hồ Chí Minh là biểu hiện của mục tiêu, lý tưởng chiến đấu cao đẹp, của danh dự, nhân phẩm, sự đoàn kết thống nhất cao, trí tuệ, bản lĩnh và

sự trong sáng của mỗi cán bộ, đảng viên và các tổ chức đảng từ Trung ương đến cấp chi bộ, được thể hiện cụ thể qua những nội dung cơ bản sau:

Thứ nhất, phản ánh bản chất tốt đẹp của một đảng cách mạng chân chính, kiểu mới và được thể hiện thông qua mục tiêu, lý tưởng chiến đấu cao đẹp của Đảng ta. Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, bản chất tốt đẹp của một đảng cách mạng chân chính, kiểu mới được thể hiện thông qua mục tiêu, lý tưởng chiến đấu cao đẹp, tôn chỉ, mục đích của Đảng là độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội; mọi hoạt động của Đảng không nhằm mục đích nào khác ngoài mục đích mang lại độc lập cho dân tộc, tự do, ấm no, hạnh phúc cho Nhân dân. Người khẳng định: “Đảng Cộng sản Việt Nam tổ chức ra để lãnh đạo quần chúng lao khổ làm giai cấp tranh đấu để tiêu trừ tư bản đế quốc chủ nghĩa, làm cho thực hiện xã hội cộng sản”⁽²⁾; “Đảng ta là một đảng cách mạng,

(*) ThS; Trường Cao đẳng Công nghệ Thủ Đức

ngoài lợi ích của Nhân dân và giai cấp công nhân, Đảng ta không có lợi ích nào khác"⁽³⁾.

Thứ hai, được thể hiện thông qua việc hoàn thành sứ mệnh lịch sử thiêng liêng của Đảng. Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, đạo đức và văn minh của Đảng còn được khẳng định thông qua vai trò, sứ mệnh lịch sử của Đảng đối với sự nghiệp cách mạng Việt Nam. Với vai trò là đội tiên phong của giai cấp công nhân, đại biểu trung thành cho lợi ích của giai cấp công nhân, nhân dân lao động và của cả dân tộc, điều tâm huyết Người căn dặn trong Di chúc là phải làm sao để: "Đảng ta thật trong sạch, phải xứng đáng là người lãnh đạo, là người đầy tớ thật trung thành của Nhân dân"⁽⁴⁾. Đảng có sứ mệnh vẻ vang là lãnh đạo giai cấp công nhân, nhân dân lao động và toàn thể dân tộc Việt Nam tiến hành thành công công cuộc cải tạo xã hội cũ, xây dựng một xã hội mới tốt đẹp - đó là xã hội xã hội chủ nghĩa, mang lại ấm no, hạnh phúc, phồn vinh cho toàn thể Nhân dân và dân tộc. Đó là yếu tố quyết định để Đảng ta trở thành biểu tượng của trí tuệ, danh dự, lương tâm và trách nhiệm; là thước đo giá trị đạo đức, văn minh của một Đảng cầm quyền chân chính, kiểu mới và liêm khiết.

Thứ ba, được thể hiện thông qua năng lực lãnh đạo, cầm quyền, sức chiến đấu, trình độ, năng lực, danh dự, uy tín, trách nhiệm của đội ngũ cán bộ, đảng viên. Sức mạnh của Đảng không chỉ biểu hiện ở lòng nhiệt tình cách mạng mà còn biểu hiện ở năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu, ở trình độ và trí tuệ của Đảng nói chung, của mỗi cán bộ, đảng viên nói riêng. Để có tầm nhìn và trí tuệ, Đảng phải nắm vững lý luận cách mạng khoa học của chủ nghĩa Mác - Lênin, bởi vì không có lý luận cách mạng thì không nắm bắt được quy luật, không nhận thức một cách tự giác toàn bộ hoạt động của mình, dễ rơi vào chủ nghĩa kinh nghiệm, duy ý chí, mù quáng trong hành động. Chủ tịch Hồ Chí Minh nêu rõ: "Đảng mà không có chủ nghĩa cũng như người không có trí khôn, tàu không có bàn chỉ nam"⁽⁵⁾. Người cũng khẳng định: "Bây giờ học thuyết nhiều, chủ nghĩa nhiều, nhưng chủ nghĩa chân chính nhất, chắc chắn nhất, cách mệnh nhất là chủ nghĩa Lênin"⁽⁶⁾; chủ nghĩa Lênin là "cái cẩm nang thần kỳ", "là mặt trời soi sáng cho giai cấp công nhân và toàn thể dân tộc Việt Nam đứng lên đấu tranh giành độc lập, tự do".

Đặc biệt, ngoài phương pháp khoa học biện chứng, cách mạng, Đảng còn được tổ chức chặt chẽ, thống nhất cả về ý chí và hành động, có kỷ luật nghiêm minh, lấy nguyên tắc tập trung dân chủ làm nguyên tắc căn bản trong tổ chức và trong hoạt động lãnh đạo. Đảng lấy nguyên tắc tự phê bình và phê bình làm cơ sở để xây dựng Đảng, xây dựng đội ngũ cán bộ, đảng viên trong sạch, vững mạnh, ngang tầm nhiệm vụ. Người cho rằng, nếu thực hiện tốt những nguyên tắc trên sẽ tạo thành sức mạnh đoàn kết, thống nhất cao trong Đảng, có như vậy “Đảng ta tuy nhiều người, nhưng khi tiến đánh thì chỉ như một người. Đó là nhờ kỷ luật”⁽⁷⁾.

Thứ tư, được thể hiện thông qua việc thường xuyên chỉnh đốn, đổi mới của các tổ chức đảng và sự trong sạch của đội ngũ cán bộ, đảng viên. Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: “Phải biết rằng tình hình khách quan thay đổi hàng giờ hàng phút, một chủ trương của ta hôm nay đúng, hôm sau đã không hợp thời, nếu ta không tỉnh táo kiểm điểm những tư tưởng hành vi của ta để bỏ đi những cái quá thời, sai hỏng, nhất định ta sẽ không theo kịp tình thế, ta sẽ bị bỏ rơi, bị các bạn tỉnh táo nhanh nhẹn hơn vượt đi trước”⁽⁸⁾. Do đó, ngay từ rất sớm, Người đã cảnh báo: “Một dân tộc, một đảng và mỗi con người, ngày hôm qua là vĩ đại, có sức hấp dẫn lớn, không nhất định hôm nay và ngày mai vẫn được mọi người yêu mến và ca ngợi”⁽⁹⁾. Trong bản Di chúc, Người đã căn dặn: “Việc cần phải làm trước tiên là chỉnh đốn lại Đảng, làm cho mỗi đảng viên, mỗi đoàn viên, mỗi chi bộ đều ra sức làm tròn nhiệm vụ Đảng giao phó cho mình, toàn tâm toàn ý phục vụ Nhân dân. Làm được như vậy, thì dù công việc to lớn mấy, khó khăn mấy chúng ta cũng nhất định thắng lợi”⁽¹⁰⁾. Chỉ có luôn đổi mới và chỉnh đốn, Đảng ta mới loại bỏ được những yếu tố lạc hậu, bổ sung giá trị, nguồn lực mới, góp phần vào công cuộc xây dựng và phát triển đất nước.

Thứ năm, đạo đức và văn minh của Đảng được thể hiện thông qua mối quan hệ gắn bó máu thịt giữa Đảng với Nhân dân và các đảng cộng sản chân chính khác. Mối quan hệ giữa Đảng và Nhân dân là mối quan hệ biện chứng, được hình thành và phát triển gắn với tiến trình lịch sử cách mạng, trong đó Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định dân là gốc của nước, của

cách mạng. Đảng là tổ chức đấu tranh vì sự nghiệp giải phóng dân tộc thoát khỏi ách áp bức, bóc lột, bất công. Nhân dân cần có Đảng lãnh đạo để soi đường, chỉ lối, giúp Nhân dân có thể đi đúng hướng. Còn Đảng cần Nhân dân để hiện thực hóa tư tưởng, đường lối, quan điểm của mình trong thực tế. Mối quan hệ giữa Đảng và Nhân dân chính là cội nguồn tạo nên sức mạnh của Đảng, của dân tộc và là một trong những điều kiện tiên quyết để Đảng có thể giữ vững được vai trò lãnh đạo của mình. Người luôn nhận thức sâu sắc về vị trí và vai trò của Nhân dân trong toàn bộ sự nghiệp cách mạng: “Trong bầu trời không gì quý bằng nhân dân. Trong thế giới không gì mạnh bằng lực lượng đoàn kết của Nhân dân”⁽¹¹⁾.

Đối với Đảng, Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng: “Đảng ta là con nòi, xuất thân từ giai cấp lao động”⁽¹²⁾, “Đoàn thể từ Trung ương đến xã do dân tổ chức nên”⁽¹³⁾. Do đó, cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân có mối quan hệ gắn bó tự nhiên. Đảng phải dựa vào Nhân dân để lãnh đạo Nhân dân, làm cho Nhân dân có cuộc sống ấm no, hạnh phúc. Cũng theo Người, cách mạng Việt Nam là một bộ phận của cách mạng thế giới. Do đó, Đảng ta phải giữ mối quan hệ mật thiết với các đảng cộng sản anh em, để bên trong thì tập hợp, lãnh đạo giai cấp, quần chúng nhân dân, bên ngoài thì liên hệ, tranh thủ sự ủng hộ của giai cấp công nhân, nhân dân tiến bộ trên toàn thế giới, học tập kinh nghiệm của phong trào cộng sản và công nhân quốc tế trong công cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc và xây dựng chủ nghĩa xã hội.

2. Vận dụng quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh về xây dựng “Đảng ta là đạo đức, là văn minh” trong giai đoạn hiện nay

Trong suốt 94 năm qua, Đảng ta đã trung thành vận dụng và phát triển sáng tạo tư tưởng, quan điểm xây dựng “Đảng ta là đạo đức, là văn minh” của Chủ tịch Hồ Chí Minh, không ngừng xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh cả về chính trị, tư tưởng, đạo đức, tổ chức, cán bộ và ngang tầm nhiệm vụ. Để xây dựng Đảng thực sự “là đạo đức, là văn minh”, Đảng đã ban hành nhiều chỉ thị, nghị quyết quan trọng mang tính toàn diện, căn cốt, đột phá và có nhiều đổi mới, sáng tạo. Đặc biệt, đối với công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng nói chung và tăng cường,

giữ vững mục tiêu, lý tưởng chiến đấu cao đẹp của Đảng nói riêng, Văn kiện Đại hội ĐBTQ lần thứ XIII của Đảng đã đưa ra quan điểm chỉ đạo: “Phải kiên định và không ngừng vận dụng, phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, kiên định mục tiêu độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội; kiên định đường lối của Đảng; kiên định các nguyên tắc xây dựng Đảng để xây dựng và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa”⁽¹⁴⁾.

Đồng thời, Đảng ta luôn nhấn mạnh phải coi trọng và đề cao công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng, không ngừng nâng cao năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của hệ thống tổ chức đảng và đội ngũ cán bộ, đảng viên. Hội nghị Trung ương lần thứ tư khóa XIII của Đảng đã khẳng định: Phải đặc biệt coi trọng và đưa công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng lên tầm cao mới, gắn với xây dựng hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh. Đây là nhiệm vụ có ý nghĩa sống còn đối với sự tồn vong của Đảng và chế độ xã hội chủ nghĩa ở nước ta. Bên cạnh đó, Đảng ta luôn nhất quán, kiên định và giữ vững nguyên tắc tổ chức, sinh hoạt, hoạt động của Đảng. Điều đó được Đảng ta khẳng định và nhấn mạnh: “Sự chặt chẽ về nguyên tắc là vấn đề sống còn của Đảng và bảo đảm quan trọng nhất cho sức sống, sự trong sạch và vững mạnh của Đảng”⁽¹⁵⁾.

Giữ vững và phát huy bản chất giai cấp công nhân của Đảng, bảo đảm định hướng xã hội chủ nghĩa ở nước ta được coi là vấn đề mang tính quyết định đến năng lực lãnh đạo, năng lực cầm quyền, sức chiến đấu của Đảng, là tư tưởng nhất quán trong quá trình lãnh đạo cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam. Để thực hiện được nguyên tắc đó, Đảng ta phải không ngừng nâng cao lập trường, bản lĩnh chính trị, trình độ, trí tuệ, tính chiến đấu của mỗi tổ chức đảng và cán bộ, đảng viên, trước hết là cán bộ lãnh đạo, quản lý chủ trì, chủ chốt các cấp.

Để xây dựng Đảng ta thực sự “là đạo đức, là văn minh” trong điều kiện cách mạng mới và xu hướng phát triển của thời đại, Văn kiện Đại hội ĐBTQ lần thứ XIII của Đảng đã xác định: “Nghiên cứu, bổ sung, hoàn thiện các giá trị đạo đức cách mạng theo tinh thần Đảng ta là đạo đức, là văn minh cho phù hợp với điều

kiện mới và truyền thống văn hóa tốt đẹp của dân tộc”⁽¹⁶⁾. Theo đó, xây dựng Đảng về đạo đức luôn là việc làm thường xuyên, quan trọng trong công tác xây dựng Đảng. Trong đó, việc giáo dục, rèn luyện đạo đức cách mạng cho đội ngũ cán bộ, đảng viên của Đảng được xem là khâu then chốt, một mục tiêu mà Đảng ta cần phấn đấu, làm cho Đảng thực sự tiêu biểu cho “trí tuệ, danh dự và lương tâm của thời đại”. Xây dựng Đảng ta vững mạnh về đạo đức là “nền tảng”, là “gốc rễ” bảo đảm cho Đảng luôn trong sạch, vững mạnh, không ngừng nâng cao năng lực lãnh đạo, năng lực cầm quyền và sức chiến đấu của Đảng.

Xây dựng Đảng vững mạnh về đạo đức luôn có mối quan hệ chặt chẽ với xây dựng Đảng vững mạnh về chính trị, tư tưởng, tổ chức và cán bộ. Điều đó được xác định rõ trong Nghị quyết Đại hội ĐBTQ lần thứ XIII của Đảng, cụ thể trong phương hướng, nhiệm vụ đẩy mạnh hơn nữa công tác xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh, xây dựng văn hóa Đảng: “Trong những năm tới phải đặc biệt coi trọng và đẩy mạnh hơn nữa xây dựng, chỉnh đốn Đảng toàn diện về chính trị, tư tưởng, đạo đức, tổ chức và cán bộ”⁽¹⁷⁾.

Trong suốt quá trình lãnh đạo cách mạng Việt Nam, Đảng ta luôn đề cao và coi trọng sức mạnh của quần chúng nhân dân, mối quan hệ máu thịt giữa Đảng với Nhân dân. Trước yêu cầu, nhiệm vụ của cách mạng trong tình hình mới và để củng cố, tăng cường hơn nữa mối quan hệ mật thiết giữa Đảng với Nhân dân, Văn kiện Đại hội ĐBTQ lần thứ XIII của Đảng đã đề ra các giải pháp trọng tâm là: “Tiếp tục xây dựng đội ngũ cán bộ thật sự “trọng dân, gần dân, tin dân, hiểu dân, học dân, dựa vào dân và có trách nhiệm với dân”⁽¹⁸⁾; “nghe dân nói, nói dân hiểu, làm dân tin”; đồng thời, “Chăm lo, đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ chuyên trách công tác dân vận”⁽¹⁹⁾. Trong đó, cần chú ý việc phát huy vai trò, sự tham gia của Nhân dân trong xây dựng, ban hành tổ chức thực hiện các chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước trên cơ sở bảo đảm hài hòa lợi ích giữa Nhà nước, doanh nghiệp và người dân, giữa các vùng, miền; quan tâm đến các đối tượng yếu thế trong xã hội. Tiếp tục hoàn thiện, cụ thể hóa, thực hiện tốt cơ chế “Đảng lãnh đạo,

Nhà nước quản lý, Nhân dân làm chủ” và phương châm “Dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng”. Tổ chức có hiệu quả, thực chất việc người dân tham gia giám sát, đánh giá hiệu quả hoạt động của các tổ chức trong hệ thống chính trị, phẩm chất, năng lực của đội ngũ cán bộ, đảng viên. Lấy kết quả công việc, sự hài lòng và tín nhiệm của người dân làm tiêu chí quan trọng để đánh giá chất lượng tổ chức bộ máy và chất lượng cán bộ, đảng viên.

Đồng thời, Đảng ta cũng quan tâm và ngày càng mở rộng mối quan hệ gắn bó keo sơn với các đảng cộng sản chân chính và các nước xã hội chủ nghĩa anh em vì mục tiêu hòa bình, độc lập dân tộc, dân chủ và chủ nghĩa xã hội. Điều đó được thể hiện rõ nét trong đường lối, chính sách ngoại giao của Đảng, cũng như những đóng góp to lớn của Đảng trong sự nghiệp cách mạng vẻ vang của phong trào cộng sản, công nhân quốc tế và mối quan hệ, uy tín, danh dự của Đảng trên trường quốc tế hiện nay.

Để vận dụng sáng tạo, hiệu quả quan điểm “Đảng ta là đạo đức, là văn minh” trong giai đoạn hiện nay, cần tập trung thực hiện tốt một số giải pháp sau:

Một là, tiếp tục quán triệt sâu sắc và triển khai thực hiện sâu rộng việc xây dựng “Đảng là đạo đức, là văn minh” ở tất cả các cấp, các ngành, các tổ chức đảng và mọi cán bộ, đảng viên của Đảng từ Trung ương đến cấp cơ sở, sát với đặc điểm tình hình, nhiệm vụ được giao.

Hai là, trung thành, kiên định và vận dụng sáng tạo lý luận của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh; thường xuyên đổi mới tư duy lý luận về công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng, bảo đảm cho Đảng luôn trong sạch, vững mạnh cả về chính trị, tư tưởng, đạo đức, tổ chức và cán bộ; không ngừng nâng cao năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của hệ thống tổ chức đảng và đội ngũ cán bộ, đảng viên của Đảng.

Ba là, giữ vững bản chất giai cấp công nhân, tính nhân dân, tính dân tộc, nguyên tắc trong tổ chức, sinh hoạt và hoạt động; tăng cường mối quan hệ máu thịt giữa Đảng với Nhân dân và hệ thống chính trị; kiên quyết, kiên trì thực hiện thắng lợi mục tiêu, lý tưởng chiến đấu của Đảng “độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội” trong tình hình mới.

Bốn là, thường xuyên bổ sung, hoàn thiện các thang giá trị, chuẩn mực đạo đức cách mạng trong thời kỳ mới đáp ứng tốt yêu cầu, nhiệm vụ cách mạng, phù hợp với chuẩn mực đạo đức, văn hóa, truyền thống dân tộc và xu thế phát triển thời đại; phổ biến, quán triệt tới mọi tổ chức đảng, cán bộ, đảng viên thực hiện và coi đây là tiêu chuẩn căn bản để đánh giá chất lượng tổ chức đảng, bồi dưỡng, xây dựng và sử dụng hiệu quả đội ngũ cán bộ, đảng viên của Đảng.

Năm là, kiên quyết, kiên trì thực hiện có hiệu quả công cuộc phòng, chống tham nhũng, tiêu cực; đẩy mạnh thực hiện cuộc vận động “Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh” và thực hiện tinh thần “07 dám” của cố Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng trong toàn Đảng lên một tầm cao mới.

Sáu là, tăng cường, mở rộng công tác đối ngoại, giao lưu giữa Đảng ta với các đảng cộng sản và các nước xã hội chủ nghĩa anh em; tiếp thu có chọn lọc kinh nghiệm trong công tác lãnh đạo, xây dựng, chỉnh đốn đảng, xây dựng đội ngũ cán bộ, đảng viên của các Đảng Cộng sản ở các nước trên thế giới./.

Ghi chú:

(1), (3), (12) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 12, Nxb CTQG-ST, H.2011, tr.403, tr.524, tr.400.

(2) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 3, Sdd, tr.5.

(4), (9), (10) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 15, Sdd, tr.612, tr.672, tr.616.

(5), (6) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 2, Sdd, tr.289, tr.289.

(7), (13) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 6, Sdd, tr.17, tr.232.

(8) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 4, Sdd, tr.28.

(11) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 10, Sdd, tr.453.

(14), (16), (17) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập I, Nxb CTQG-ST, H.2021, tr.109, tr.184, tr.190.

(15) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đảng toàn tập*, tập 37, Nxb CTQG-ST, H.2004, tr.772.

(18), (19) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập II, Nxb CTQG-ST, H.2021, tr.248, tr.249.